

Idegen szavakhoz kapcsolódó értékítéletek egy attitűdvizsgálat tükrében

A nyelvi purizmus ideológiájáról viszonylag sokat tudunk, de a magyar nyelvközösségben élő egyéb nyelvi ideológiák átfogó feltárása még várat magára (vö. Lanstyák 2009). Többek között nem tudjuk, mi mozgatja az egyes neologizmusok magas presztízsértéke és ezzel szemben az „idegen szavakkal” kapcsolatos ellenérzés ideológiai dinamikáját. Doktori kutatásomban ezt a hiedelemrendszert térképezem fel.

Előadásomban az idegen szavakkal kapcsolatos tudatosult értékítéleteket, sztereotípiákat két különböző módszer alkalmazásával mutatom be. A kérdőíves-interjú próbavizsgálatomban főiskolások ún. idegen szavakat és meghonosodott szinoníma-párjukat (n = 20+20) minősítették jelentés, használat, gyakoriság és helyesség szerint, majd az interjúban bővebben is kifejtették, mi alapján tartanak egy szót idegennek, mit gondolnak a használatáról, mi a jelentése az egyes szavaknak, ill. mi a jelentéskülönbség a szópárok között. A gyakorisági ítéleteket összevettem a Magyar Nemzeti Szövegtár gyakorisági adataival. A másik vizsgálatban az idegen szavakkal kapcsolatos különböző internetes oldalakon és blogokban található vélekedéseket értékelem.

Munkámban olyan korábbi kutatásokra támaszkodom, melyek a hétköznapi beszélők körében élő nyelvi ideológiák feltárására (pl. Domonkosi 2007), illetve az idegen szavak különböző rétegeinek vizsgálatára (pl. Lanstyák – Szabó Mihály 1998) vonatkoznak.

Hivatkozások

- Domonkosi, Á. 2007. Nyelvi babonák és sztereotípiák: A helyes és a helytelen a népi nyelvészeti szemléletben. In: Domonkosi, Á.—Lanstyák, I.—Posgay, I. (szerk.) *Műhelytanulmányok a nyelvművelésről*. Dunaszerdahely—Budapest: Gramma Nyelvi Iroda—Tinta Könyvkiadó. 141—153.
- Lanstyák, I.—Szabó Mihály, G. 1998. Standard – köznyelv – nemzeti nyelv. In: Kontra, M.—Saly, N (szerk.) *Nyelvmentés vagy nyelvárulás? Vita a határon túli magyar nyelvhasználatról*. Budapest: Osiris Kiadó. 211-216.
- Lanstyák, I. 2009. Nyelvi ideológiák és filozófiák. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 11. évf. 1. sz. 27-44.